

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตที่ก้าวหน้าในสังคม และเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประเทศชาติ ประเทศจะเจริญมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประเทศนั้น เพราะการศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การศึกษาจึงเป็นปัจจัยในการสนับสนุนให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว และการจะจัดการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดีนั้นจำเป็นต้องมีปรัชญาการศึกษาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและทิศทาง เพราะปรัชญาการศึกษาหมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ทศนคติที่บุคคลยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานทางการศึกษา สิ่งเหล่านี้ได้มาจากการเรียนรู้ในโรงเรียน และประสบการณ์ในสังคม โดยนัยนี้จึงกล่าวได้ว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาจะสำเร็จตามความมุ่งหวังหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่สำคัญคือครู ทั้งนี้เพราะถ้าครูมีความคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอย่างไร ครูก็จะกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน เนื้อหาวิชาที่สอนและวิธีการสอนไปตามแนวทางที่ตนยึดถือ หรือตามเจตนารมณ์ของครู¹ นอกจากนี้แนวคิดทางปรัชญาการศึกษายังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพนั้นหมายถึง "ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างทางกายภาพ แรงขับภายในตัว และประสบการณ์ในอดีตที่บุคคลนำมาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือสังคมโดยแสดงออกเป็นความประพฤติ ความสนใจ ทศนคติ เข้าวินิจฉัย ความถนัด ความสามารถ"² อีกทั้งนักปรัชญาเช่น พลาโต (Plato), ปีเตอร์ พอล เวอร์จิรัส (Peter Paul Vergirus)

¹ ภิญโญ สาร, หลักการศึกษาศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, 2521), หน้า 81.

² ยุพิน ตันติรัตนพัฒน์, "ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลกับนักศึกษาอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 13.

อีรัสมัส (Erasmus) และเจ เอฟ แฮร์บาร์ต (J.F. Herbart) ก็มีความเห็นตรงกันว่า แนวความคิดทางปรัชญาการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ¹ ปรัชญาการศึกษาทุกศาสตร์จึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้² เพราะถือว่าหน้าที่ของปรัชญาการศึกษา มีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพ³ ดังนั้นปรัชญาการศึกษา และบุคลิกภาพของบุคคลจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด บุคคลใดยึดถือปรัชญาการศึกษาใด ปรัชญาการศึกษานั้นย่อมมีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ในขณะที่เดียวกันบุคลิกภาพที่มีอยู่ย่อมจะเป็นสิ่งที่ล้นพ้นหรือขัดแย้งต่อการยอมรับความคิดใหม่ ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ แพทริค เดวิด ลอริ (Patrick David Laury)⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพ พบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ แต่สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทย ยังไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ใด ๆ ที่จะยืนยันหรือคัดค้านหลักการดังกล่าว โดยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครู มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพหรือไม่ และอาจารย์มีแนวคิดไปในแนวปรัชญาการศึกษาใด ซึ่งได้นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผนการศึกษาในด้านการจัดบุคคลเข้าทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถและบุคลิกภาพ นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยขยายความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษาและบุคลิกภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

¹Edward J. Power, Philosophy of Education (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1982), p. 232.

²Ibid., p. 233.

³Ibid., p. 240.

⁴Patrick David Laury, "Philosophies of Education and Personality Correlates", Dissertation Abstracts International : the Humanities and Social Sciences 32 (February 1972) : 4490 A.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้

ลุ่มตัวอย่างการวิจัย

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้มีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้ ซึ่งมีอยู่ 5 แห่งคือ วิทยาลัยครุยะลา วิทยาลัยครูลังขลา วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครุภูเก็ต และวิทยาลัยครูลำปาง

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา มุ่งศึกษาเฉพาะ 5 สัทธิ คือ ปรัชญาการศึกษา ลัทธิวัตถุนิยม ปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม และปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม โดยศึกษาเฉพาะด้านความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน

2.2 บุคลิกภาพ มุ่งศึกษาเฉพาะบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของคาเทล (Cattell)

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้กำหนดขั้นตอน และวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครุภาคใต้ จำนวน 255 คน เลือกโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสำรวจ ตามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสำรวจแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าตำรา และหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาทั้ง 5 สัทธิที่นำมาวิจัย แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขให้ข้อเสนอแนะ (รายชื่อในภาคผนวก) และตรวจสอบความตรง (รายชื่อในหน้า 71) แบบสำรวจมีข้อความรวม 31 ข้อ ข้อละ 5 ข้อย่อย ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

ความหมายการศึกษา	6 ข้อ
จุดมุ่งหมายการศึกษา	5 ข้อ
องค์ประกอบของการศึกษา	14 ข้อ
กระบวนการเรียนการสอน	6 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสำรวจบุคลิกภาพ 16 PF ของคาเทล ซึ่งมีข้อความ 187 ข้อ ในแต่ละข้อความ จะมีคำตอบ 3 ข้อ ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจไปให้ผู้ใกล้ชิดในวิทยาลัยครุยะลา วิทยาลัยครุสงขลา วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครุภูเก็ต และวิทยาลัยครุสุราษฎร์ธานีเป็นผู้แจก และรวบรวมแล้วส่งมาให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละโดยใช้ทศนิยม 2 ตำแหน่ง แล้วเสนอในรูปตารางและความเรียง

ตอนที่ 2 ตรวจสอบให้คะแนนแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาโดยแยกแต่ละสัทธิ ออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน แล้ววิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้าน และแต่ละสัทธิใช้จุดทศนิยม 4 ตำแหน่ง เพื่อให้ได้ค่าที่ละเอียดและแน่นอนยิ่งขึ้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของบุคลิกภาพได้ตรวจสอบให้คะแนนตามกระดาษตรวจคำตอบ (Key) ของ คาเทลินในแต่ละองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 หาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของแต่ละสัทธิกับ บุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบโดยใช้ Pearson's product moment correlation และหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษากับบุคลิกภาพโดยใช้ canonical correlation

คำจำกัดความ

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา หมายถึง ความคิด ความเชื่อหรือหลักยึดของบุคคลที่มี ต่อการศึกษาทั้งในด้านความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเลือกมาศึกษา 5 สัทธิคือ สาร์ตถนิยม นิรันตรนิยม พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และอัตถิภาวนิยม

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่สอนประจำอยู่ในวิทยาลัยครูแต่ละแห่งในภาคใต้ ใน ปีการศึกษา 2525

วิทยาลัยครูภาคใต้ หมายถึง วิทยาลัยครูซึ่งตั้งอยู่ภาคใต้ของประเทศไทยมี 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูภูเก็ต และ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลซึ่ง เมื่อแสดงออกมาแล้วจะ บอกถึงระดับการปรับตัวที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บุคลิกภาพในที่นี้ เน้นคุณลักษณะถาวรอันมีผลต่อการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ จะวัดได้จากแบบสำรวจบุคลิกภาพ The Sixteen Personality Factor Questionnaire Form B ของ Raymond B. Cattell (บุคลิกภาพทั้ง 16 ด้านมีรายละเอียดอยู่ในหน้า 66)

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ไม่ได้ควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการวิจัย เช่น สถาบันทางการศึกษา พื้นฐานทางครอบครัวและอื่น ๆ
2. การวิจัยนี้ใช้แบบสำรวจปรัชญาการศึกษา และแบบสำรวจบุคลิกภาพ เป็นเครื่องมือเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ
เป็นการเพิ่มความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษาและบุคลิกภาพ
2. เป็นประโยชน์ในการวางแผนการศึกษา และการบริหารการศึกษา
  - 1.1 เป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาคัดเลือก และจัดบุคคลเข้าทำงานให้เหมาะสมกับความสามารรถและบุคลิกภาพ
  - 1.2 เป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพอาจารย์ตามโครงการพัฒนาคณาจารย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย